

Реферат

ОСОБЕННОСТИ ПРЕПОДАВАНИЯ ХИРУРГИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН В УСЛОВИЯХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЙ СИСТЕМЫ И ОБУЧЕНИЯ АНГЛОЯЗЫЧНЫХ СТУДЕНТОВ

Тонкоглас А.А., Сивожезев А.В., Тесленко С.Н., Сыкал Н.А.

Ключевые слова: кредитно-модульная система, хирургические дисциплины, студент, английский язык

Переход в европейскую систему образования и введение кредитно-модульной системы поставили перед хирургическими кафедрами ряд важных вопросов, ответ на которые должен повысить самостоятельность, творческую инициативу и активность будущих врачей. Данные независимых экспертиз, по основным причинам врачебных ошибок, позволяют определить векторы работы со студентами, разработку тестов по фундаментальным и клиническим дисциплинам. Преподавание англоязычным студентам на хирургических кафедрах требует особого внимания. Оптимальное количество студентов в англоязычной группе должно составлять 5-6 человек, а контроль знаний наиболее эффективен при письменных ответах и письменных контрольных тестах.

Summary

INSTRUCTION TO ENGLISH-SPEAKING STUDENTS IN SURGICAL DISCIPLINES UNDER ECTS

Tonkoglas A.A., Sivogezov A.V., Teslenko S.N., Sykal N.A.

Key words: ECTS, surgical disciplines, student, English language.

Integration into the European education system and ECTS introduction have raised a number of challenges for the surgical departments. Data obtained by independent expert investigations on the major causes of medical errors enable to determine the vectors for students' learning activity, to work out tests on fundamental and clinical disciplines. Instruction for English-speaking students in surgical disciplines needs special attention. An optimum number of English-speaking students in the group should make up 5-6 persons. Control concepts imply various tests and written final tests.

УДК 37.012+378.147+616.31

Пюрик В. П., Махлинець Н. П., Довганич О. В., Чубій І. З.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСВОЄННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК У СТУДЕНТІВ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет»

У статті представлені матеріали експериментального дослідження, яке присвячене напрямленому формуванню практичних знань та навичок у студентів. В основі дослідження була теорія Гальперина П.Я. про поетапне формування «розумових дій та уявлень», на основі якої розроблено методiku засвоєння практичних знань. Дослідження проводили зі студентами IV курсу стоматологічного факультету. Отримані результати показують, що розроблена методика є ефективним засобом направленою формування у студентів комплексу мануальних дій, а створення схем дій при конкретній маніпуляції дає можливість спростити навчальний процес, скоротивши час на утворення стійких автоматизованих навичок у студентів.

Ключові слова: навчальний процес, практичні навички, студенти.

Специфіка новітніх технологій навчання у вищих навчальних закладах медичного профілю передбачає насичення учбового процесу елементами розвитку лікарського мислення, відточення практичних навичок та вмінь з послідовним аналізуванням та інтерпретуванням отриманих результатів, що в загальному обсязі базується на застосуванні різноманітних методичних підходів [4, 6, 7].

Удосконалення методики підготовки та проведення практичного заняття пов'язані із знанням викладачем методів навчання, їх класифікацій, функцій, можливостей та обмежень, та володіння методикою оптимального вибору методу навчання для кожного етапу практичного заняття [3, 9, 10].

Методи навчання є одним з компонентів навчального процесу поряд з метою та завданнями, змістом заняття, організаційними моментами та результатами.

Осмислення викладачем поняття «метод навчання» може визначатися характером того завдання, яке є ведучим при використанні. Так, методика навчання може:

- виступати певним способом обміну інформації між викладачем та студентом (словесний, наглядний, практичний);
- бути способом управління пізнавальною діяльністю студентів (безпосереднього, опосередкованого та самоуправління);
- характеризуватися способами спілкування між викладачами та студентами (фронтальне, групове, індивідуальне);
- є способом стимуляції та мотивації вивчення предмету та деонтологічного виховання;
- виступати у ролі способу контролю за ефективністю навчального процесу [1, 4, 8, 9, 12].

Незважаючи на те, що студенти максимально

наближені до пацієнта, у студентів важко формуються практичні навички з хірургічної стоматології, які необхідні у майбутній професійній діяльності. На сьогоднішній день це є актуальним питанням сучасного навчального процесу [1, 5, 6, 8, 10, 11]. При використанні існуючої системи підготовки студентів для засвоєння знань та навичок з хірургічної стоматології приходиться затрачати багато часу. Досить часто відмічається низька засвоєваність матеріалу студентами. Основною причиною даної ситуації є відсутність педагогічно обгрунтованої методики, яка б дозволяла доводити формування окремих технічних прийомів до автоматизму.

Мета роботи

Підвищити ефективність засвоєння практичних навичок з хірургічної стоматології студентами-стоматологами.

Матеріали і методи дослідження

Дослідження були присвячені розробці способів направлено формування практичних знань та навичок з хірургічної стоматології. В основі експерименту була теорія Гальперина П.Я. про поетапне формування «розумових дій та уявлень» [3].

У результаті досліджень Гальперина П.Я. встановлено, що формування розумових дій призводить до зародження думки, а думка – це подвійне утворення: осмислення змісту дії і власне мислення про неї, як про психічну дію, тобто суть останньої. Аналіз результатів показав, що друга частина цієї дії є увага і ця внутрішня увага формується через контроль за предметним змістом дії [3]. Це не означає, що думка є увага, а тільки наступне: у кожній людській дії є орієнтовна, виконуюча та контрольна частини. Коли дія стає розумовою і далі змінюється в «розуміння», виконуюча частина – в автоматичне асоційоване проходження об'єктивного змісту дії у поле свідомості, а контрольна - в акт звернення «я» на зміст дії, тоді власна активність суб'єкта, внутрішня увага, свідомість як акт зливаються в одне переживання [2]. Тобто, суть досліджу Гальперина П.Я. полягає у тому, що виконання будь-якої дії складається з таких частин: орієнтовної та виконуючої, контрольної. Перша частина відповідає за осмислене виконання дії, правильність та якість останньої. Друга частина – виконання самої дії (брати в руку певний інструмент і виконувати конкретну маніпуляцію). Третя частина – самоконтроль за правильністю виконання дії [2, 3].

Формування того чи іншого процесу передбачає, перш за все, управління орієнтовною частиною. У свою чергу це досягається за рахунок побудови схеми дій, від складу якої залежить якість і, в кінцевому результаті, всі виконані дії. У теорії поетапного формування розумових дій та уявлень будь-якого складу було виділено загальні функціональні елементи схеми дій: мета

(що потрібно зробити), вихідний матеріал та його характеристика, знаряддя праці, план та послідовність операції по реалізації мети, контроль (критерій адекватно виконаної дії).

Побудова повної схеми дозволяє студентам з першого разу правильно виконувати ту чи іншу маніпуляцію. Другим важливим моментом є організація умов для формування практичної дії та доведення останньої до необхідної якості виконання. З цією метою викладач на початку заняття читає схему дій, а тоді повільно виконує кожну з них. Згодом студенти самостійно читають схему і повільно виконують елементи завдання. Після того, як схему конкретної маніпуляції перечитали та продемонстрували кілька разів, студенти запам'ятовують хід маніпуляції і вже без звернення до схеми проробляють її. Під час наступних тренувань студенти виконують елементи дії все швидше, перетворюючи останні на безперервний процес. Таким чином, завчена дія перетворюється у стійкий автоматизований навик.

Аналіз методів формування практичних навичок при традиційних формах навчання показує, що при демонстрації того чи іншого хірургічного прийому викладач більше акцентує увагу студентів на виконанні самої дії (виконуюча частина дії), у той час, коли студенти слабо усвідомлюють мету виконання дії, бо орієнтовна частина дії на занятті висвітлюється частково або опускається. Навіть, якщо викладач і звертає увагу на орієнтовну частину дії, розкриває схему маніпуляції, то в силу цілого ряду причин (новизна навчального матеріалу, великий об'єм пояснень, прихованість уваги студентів до виконання самої маніпуляції, а не до конкретних окремо взятих етапів і т.д.) студент з першого разу не запам'ятовує схему виконаної маніпуляції. Саме тому, в процесі заняття появляється цілий ряд помилок при спробі проробити певну маніпуляцію. Тільки при тривалому повторенні дії починає формуватися необхідна навичка. При такому навчанні немає жодної гарантії, що студент знайде необхідну схему виконання маніпуляції, тому не потрібно надіятись, що сформована навичка у майбутньому буде виконуватись правильно і швидко.

Як об'єкт досліджу ми обрали лігатурне зв'язування щелеп за Айві. Для побудови методу формування практичних навичок з хірургічної стоматології було виділено два основних аспекти: опис схеми маніпуляції та створення комфортних умов для її перетворення у стійку автоматизовану навичку. Схема послідовних дій дозволяє студенту з першого разу виконати певний хірургічний прийом.

На основі аналізу структури виконання лігатурного зв'язування щелеп за Айві була складена схема дій при даній маніпуляції. У ній ми виділили окремі елементи: мета дії, вихідний матеріал і його характеристика, знаряддя дії (інструменти), план та послідовність операції для реалізації мети, елементи контролю за правиль-

ністю дії. Важливим моментом при побудові схеми дії є пояснення окремих етапів маніпуляції малюнками (положення інструментів, основні етапи маніпуляції, елементи контролю).

Для перевірки ефективності запропонованої методики проведено дослідження зі студентами IV курсу стоматологічного факультету, які згідно тематичного плану на період дослідження почали вивчати травматичні переломи щелепно-лищевої ділянки. Із різних груп студентів IV курсу навчання було вибрано 40 студентів, яких поділили на 2 рівноцінні групи.

Студентам із експериментальної групи (1-шої групи) викладач пояснював значення лігатурного зв'язування щелеп за Айві та подавав конкретизовану схему маніпуляції. Згодом він повільно демонстрував на муляжі кожен елемент дії. Тоді студентам було запропоновано самостійно провести лігатурне зв'язування щелеп за Айві, керуючись схемою. Студентам 2-гої групи проводили традиційне навчання методики лігатурного зв'язування щелеп за Айві. Викладач спочатку пояснював значення даної маніпуляції, а тоді повільно продемонстрував її на муляжі. Після цього студенти самостійно виконували лігатурне зв'язування щелеп за Айві.

Коли викладач пояснив зв'язування за Айві, ми відміряли проміжок часу, затрачений викладачем на вироблення у студентів стійкої автоматизованої навички, та вираховували кількість помилок у кожного студента у ході виконання маніпуляції в процентному співвідношенні, тоді знаходили середнє значення серед студентів 1-шої та 2-гої групи. Таким чином проводили порівняння успішності засвоєння практичних навичок та проміжку часу, затраченого викладачем на вироблення у студентів стійкої автоматизованої навички.

Результати дослідження та їх обговорення

Результати дослідження показали, що усі студенти експериментальної групи з першого разу провели лігатурне зв'язування щелеп за Айві без помилок, а після проведення по 10 ідентичних маніпуляцій у всіх студентів 1-шої групи виробився доволі стійкий автоматизований навик.

Після того, як кожен студент 2-гої групи виконав по 10 маніпуляцій, лише в 1/3 виробився стійкий автоматизований навик. Потрібно зазначити, що основні дії студентів у цій групі супроводжувались великою кількістю помилок, на вправлення яких викладач затрачав багато часу. Тільки при тривалому повторенні методики лігатурного зв'язування щелеп за Айві у студентів починала формуватися необхідна навичка. Для того, щоб виробити стійку автоматизовану навичку у студентів 2-гої групи викладач затрачав удвічі більше часу, ніж у 1-шій групі. Після проведення експерименту ми попросили студентів контрольної групи пояснити, як вони проводили маніпуляцію, але ні один з них не пояснив пра-

вила контролю за послідовністю дій. Найбільша кількість помилок у студентів 2-гої групи була пов'язана з послідовністю дій при виконанні лігатурного зв'язування щелеп за Айві.

Порівняльні показники по формуванню навичок лігатурного зв'язування щелеп за Айві показують, що навчання студентів по експериментальній методиці проходить без помилок, а стійкість результатів зберігається після виконання 10-ти ідентичних маніпуляцій.

Дослідження, проведене на кафедрі хірургічної стоматології, підтверджує, що орієнтовна основа є визначачим фактором при формуванні практичних навичок та знань. При неорганізованому процесі навчання практичних навичок та вмінь, їх стійке формування проходить дуже повільно у процесі проб та помилок.

Дана методика успішно використовується на кафедрі хірургічної стоматології ІФНМУ протягом навчального процесу та в ході підготовки студентів до іспитів, допомагаючи студентам довести навички з хірургічної стоматології до автоматизму.

Висновки

1. Розроблена методика є ефективним засобом направленою формування у студентів комплексу мануальних дій.

2. Створення схем дій при конкретній маніпуляції (лігатури, вузли, шви, розрізи і т.д.) дає можливість спростити навчальний процес, скоротивши час на утворення стійких автоматизованих навичок у студентів.

Література

1. Буряк В. Методологічний процес побудови навчального процесу / В. Буряк // Вища школа. – 2007. – № 1. – С. 10-21.
2. Гальперин П.Я. Умственное действие как основа формирования мысли и образа. <http://www.psychology-online.net>.
3. Гальперин П.Я. К проблеме внимания. <http://www.psychology-online.net>.
4. Гершунский Б.С. Образовательно-педагогическая прогностика. Теория, методика, практика / Гершунский Б. С. - М. : Наука, 2003. – С. 368-405.
5. Гончарова Н.Г. Психофізіологічні підходи у технології навчання студентів-медиків / Н. Г. Гончарова, О. В. Морозова, І. Є. Сухомлінова // Запорожский медицинский журнал. – 2006. – № 6. – С.162-163.
6. Мілерян В.Є. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять в медичних вищих навчальних закладах / Мілерян В. Є. – К., 2006. – С. 23-41.
7. Нейко Є. М. Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи студентів / Нейко Є. М. – К. : Медична освіта, 2004. – С.1; 13-15.
8. Пітик О. М. Досвід вироблення у студентів-медиків розуміння практичного значення знань та умінь із предмету «Основи психології. Основи педагогіки» в майбутній професійній діяльності / О. М. Пітик, М. І. Пітик, І. І. Краснопольська // Архів клінічної медицини. – 2006. – № 1. – С. 82-84.
9. Комп'ютерне моделювання як елемент навчання студентів-стоматологів III-У курсів з предмету хірургічна стоматологія. Новітні технології підготовки фахівців вищої школи в сучасних умовах : Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Горлівка, 2007. – С. 94-102.
10. Досвід застосування сучасних технічних засобів в педагогічному процесі при підготовці студентів на кафедрі хірургічної стоматології. Новітні технології підготовки фахівців вищої школи в сучасних умовах: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Горлівка, 2007. – С. 86-94.
11. Третьяков П. И. Адаптивное управление педагогическими системами / П. И. Третьяков, С. Н. Митин, Н. И. Бояринцева. - М., 2003. – С. 67-90.
12. Цюра С.Б. Формування професійної концепції студента: два підходи до управління самоорганізованими студентами / С. Б. Цюра // Вісник вищої медичної освіти. – 2007. - № 1. – С. 28-34.

Реферат

ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ УСВОЕНИЯ ПРАКТИЧЕСКИХ НАВЫКОВ У СТУДЕНТОВ СТОМАТОЛОГИЧЕСКОГО ФАКУЛЬТЕТА

Пюрык В. П., Махлинец Н. П., Довганых О. В., Чубий И. З.

Ключевые слова: научный процесс, практические навыки, студенты.

В статье представлены материалы экспериментального исследования, которое посвящено направленной формированию практических знаний и навыков у студентов. Исследование базировалось на теории Гальперина П.Я. о поэтапном формировании «умственных действий и представлений», на базе которых разработано методика усвоения практических знаний. Исследования проводили со студентами IV курса стоматологического факультета. Результаты исследования показывают, что разработанная методика есть эффективным средством направленного формирования у студентов комплекса мануальных действий, а построение схем действий при конкретной манипуляции дает возможность упростить учебный процесс, сократив время на появление стойких автоматизированных навыков у студентов.

Summary

IMPROVEMENT IN TRAINING DENTAL STUDENTS FOR CLINICAL SKILLS

Pyuryk V. P., Makhlynets N. P., Dovganych O. V., Chubiy I. Z.

Keywords: training, practical skills, students.

This article presents the materials on experimental research which is devoted the directed forming of practical knowledge and skills for students. The research was based on the theory after Galperin P.Y. about the stage-by-stage development of «mental actions and presentations». The method of mastering clinical skills was built upon this theory. Researches were conducted on the IV year dental students. Results obtained have shown the worked out method is the effective mean for the directed formation of manipulations and following algorithms for a certain manipulation enable to simplify training course by shortening time needed for the formation of the proof automatized skills for students.

УДК: 616-089.5:378я147+0.06.85

Черний Т.В., Билошанка В.А., Краснопер Е.А.

К ВОПРОСУ О СТАНДАРТИЗАЦИИ В ПОДГОТОВКЕ СПЕЦИАЛИСТА-АНЕСТЕЗИОЛОГА

Донецкий национальный медицинский университет им. М. Горького.

Образовательный стандарт профессиональной подготовки специалиста-анестезиолога строится на основе типовой программы министерства высшего образования. В работе изложена собственная методология и технология подготовки специалиста-анестезиолога, позволяющая повысить рейтинг кафедры анестезиологии, ИТ, МНС и лабораторной диагностики ФИПО ДонНМУ.

Ключевые слова: образовательный стандарт, интерны-анестезиологи, методология обучения.

Актуальность

Стандартизация в сфере образования врача является необходимостью, обусловленной объективными явлениями в образовательной сфере. Нередко высказываются соображения о том, что стандарт и педагогическое творчество несовместимы, что стандартизация в образовании приведет лишь к механической, формальной процедуре оценки результатов образования, породит очередную волну слегка, завуалированной «процентомании». Ситуация такова, что спор об идее и типе стандартов, о теоретико-концептуальных и методологических основаниях, о правовом статусе, о процессе стандартизации набирает темп [1, 2].

Важным шагом к углублению процесса стандартизации стало принятие ЮНЕСКО Международной стандартной классификации (МСКО - ISCED), рассчитанной на то, чтобы служить инструментом, способствующим сбору, компиляции и изложению статистических данных об образовании как к отдельным странам, так и в международном масштабе[3].

Научная новизна исследования

Определение соотношения понятий методики обучения, технологии обучения и стандарта.

Цель исследования

Разработка методологии обучения врачей-интернов-анестезиологов с определенной степенью унификации объема и уровня знаний – умений, которые должен получить врач по окончании интернатуры в соответствии с типовой программой министерства высшего образования.

Материал и методы

Ежегодно на кафедре анестезиологии, интенсивной терапии, МНС обучается 40 врачей-интернов. Подготовка врача-специалиста продолжается 12 месяцев в очной и 12 месяцев в заочной интернатуре по трем основным разделам:

1. Теоретические основы анестезиологии и ИТ;
2. Клинические основы анестезиологии и ИТ;
3. Практические навыки.